

Arbejdsmarkedspolitisk redegørelse for det pædagogiske område og social- og sundhedsområdet 2017

Konklusioner

EPOS-området havde et lavere aktivitetsniveau i 2015 end i 2014. I perioden fra 2009 til 2014 var væksten i aktivitet på EPOS' område i gennemsnit ca. 5 pct. pr. år, og der skete en fordobling af aktiviteten fra 2008 til 2013. Aktiviteten målt på antal deltagere faldt fra 70.000 i 2014 til 51.000 i 2015. Det er et fald i aktivitet på ca. 30 pct.

Efteruddannelsesudvalget samarbejder med de lokale uddannelsesudvalg i forhold til løbende at vurdere den forventede fremtidige aktivitet. Meldingerne fra de lokale uddannelsesudvalg er, at man tilnærmelsesvis forventer samme niveau i aktivitet i 2016 som i 2015 og en svagt voksende aktivitet i 2017.

Jobområdet, som EPOS dækker, udvikler sig fortsat hastigt. Inden for SOSU-området sker der fortsat opgaveflytninger fra sygehusområdet til det kommunale område samtidigt med, at der oprettes nye samarbejdsformer og institutioner, hvor medarbejdere fra kommuner og regioner samarbejder. Samtidig bliver området i stigende grad styret gennem sundhedspolitiske indsatser.

På det pædagogiske område er arbejdsmarkedet præget af omstruktureringer og nye tilbudstyper på både dagtilbudsområdet, anbringelsesområdet, voksenhandicapområdet og folkeskoleområdet, samt revisionen af målene for de pædagogiske lærerplaner. En række af disse udviklingstendenser er dokumenteret i de analyser, der er gennemført de seneste år.

Denne udvikling forventes at fortsætte de kommende år, og udvalget forventer derfor, at den arbejdsmarkedspolitiske udvikling fører til, at uddannelsesaktiviteten de kommende år vil ligge på et niveau som i 2015, fordi de gennemførte og fremtidige ændringer på denne del af arbejdsmarkedet fortsat vil give behov for nye kompetencer hos målgruppen.

De fortsatte ændringer på arbejdsmarkedet inden for EPOS' område betyder, at der fortsat er behov for analyser af udviklingen i kompetencebehov.

EPOS har i en del år arbejdet med vejledende uddannelsesstrukturer til forskellige delmålgrupper for at fremme brugen af AMU. Dette bliver fortsat de kommende år. EPOS afsluttede i 2015 en analyse af brugen af sammensatte forløb, og efteruddannelsesudvalget vil bruge resultaterne til eventuelt at udbyde faste uddannelsesstrukturer.

Det ser ud til at størrelsen af målgruppen er stabil, men der sker forskydninger mellem delmålgrupper. Udvalget forventer, at en række faktorer trækker i retning af en svagt voksende målgruppe inden for de kommende år. Det bliver uddybet i redegørelsen.

Behovsredegørelse for 2017

EPOS-udvalget forventer, der vil være stagnerende aktivitet på området i 2017 i forhold til 2015 og 2016.

Vurderingen er baseret på udviklingen i aktivitet de seneste år samt på indberetninger fra de lokale uddannelsesudvalg, der i juni måned indsender deres anslåede aktivitet de kommende to år. De lokale uddannelsesudvalg forventer samme eller lidt lavere aktivitet fra 2016 til 2017.

Nedenfor bliver vurderingen underbygget med hensyn til udviklingen i målgruppen samt målgruppens behov for efteruddannelse.

Udviklingstendenser i AMU-målgruppen

Målgruppen

På det pædagogiske område udvikler EPOS uddannelses tilbud til pædagogmedhjælpere, pædagogiske assistenter, værkstedsassistenter, dagplejere, klubmedarbejdere, plejefamilier, omsorgsmedhjælpere, medhjælpere på døgninstitutioner, medarbejdere i AMU-målgruppen, der arbejder som undervisningsassistenter m.fl. I alt er der ca. 75.000 medarbejdere på dette område i målgruppen.

På social- og sundhedsområdet udvikler EPOS uddannelses tilbud til social- og sundhedshjælpere, social- og sundhedsassistenter, hjemmehjælpere, sygehjælpere, portører, beskæftigelsesvejledere, tilsynsførende assistenter, plejere, plejehjemsassistenter, hospitalsserviceassistenter, hospitalstekniske assistenter m.fl. I alt er der ca. 115.000 medarbejdere på dette område.

Den kommunale og regionale løndatabase bekræfter, at den samlede arbejdsstyrke har været forholdsvis konstant de seneste år.

Udviklingen i målgruppens størrelse

Social- og sundhedsområdet og det pædagogiske område har de seneste år haft en stabil til svagt voksende AMU-målgruppe.

Regionerne har en lav tilvækst i beskæftigelsen inden for sygehusområdet. Der forventes dog at være mangel på arbejdskraft i forhold til en række funktioner på sygehusområdet på lidt længere sigt. EPOS' analyse af SOSU-assistenternes arbejdsopgaver på sygehuse fra 2012 konkluderede, at der fortsat vil være en lang række funktioner, der vil blive varetaget af social- og sundhedsassistenter fx i forhold til sammenhængende borgerforløb.

På det psykiatriske område, er social- og sundhedsassistenter beskæftiget i såvel den regionale psykiatri som i socialpsykiatrien. EPOS' analyse fra 2016 af den regionale psykiatri viser, at der er godt 2.000 ansatte. Specialiseringen på de psykiatriske sygehuse øges, antallet af ambulante behandlinger stiger og kommunerne overtager opgaver fra regionerne i forhold til borgere med psykiatriske sygdomme.

Det pædagogiske område er blandt andet præget af, at børnetallet er svagt faldende i disse år, hvorfor behovet for pædagogisk personale på dagtilbudsområdet forventes at falde svagt. Der kan iagttages skift i fordelingen af medarbejdere på tilbudstyper på dagtilbudsområdet, hvor en nedgang i antallet af børn, der er tilknyttet den kommunale dagpleje, modsvares af en fremgang i antallet af børn i aldersintegrerede institutioner.

Der kan forventes en stigning i personalet inden for dele af specialområdet, eksempelvis som følge af øget anvendelse af familieplejere. På handicapområdet ses en forholdsvis stor stigning i ansættelsen af SOSU-assistenter.

Overordnet forventes, at der de kommende år vil være en relativ stor afgang fra jobområdet på grund af alder, der kan blive modvirket af et voksende antal ansættelser. Den nye dimensioneringsuddannelsesaftale for pædagogiske assistenter kan om 3 til 4 år betyde faldende tilgang til målgruppen af faglærte medarbejdere. Konsekvenserne af aftalen er dog vanskelige at tolke. Én af konsekvenserne kan blive, at kommunerne vil være nødt til at ansætte ufaglærte medarbejdere, i stedet for pædagogiske assistenter, hvilket i givet fald medfører, at der fortsat er et behov for AMU-uddannelse til denne målgruppe, og at stigningen af ufaglærte medarbejdere, opvejer et muligt fremtidigt fald i ansættelsen af pædagogiske assistenter.

Folkeskolereformen betyder ændringer af arbejdsfunktionerne på skoleområdet. EPOS' analyse af målgruppens ansættelse i folkeskolen viser, at der er mellem 2.000 og 3.000 ansat, og at de løser en bred vifte af arbejdsopgaver.

På EPOS' område har nogle af delmålgrupperne lav eller manglende uddannelse, så behovet for at fastholde medarbejderne samt nye og øgende kompetencebehov i forlængelse af opgaveflytning har betydet, at der må forventes et fortsat voksende kompetenceudviklingsbehov.

Andre faktorer

De seneste års udliciteringer af kommunale opgaver blandt andet inden for hjemmehjælp og plejeopgaver betyder, at også private leverandører begynder at efterspørge EPOS' uddannelser – der er desuden et voksende antal af private dagplejere og familieplejere, der efterspørger efteruddannelse i AMU-regi. Det betyder, at selvom opgaveløsningen går fra offentlig til privat aktør, så anvendes AMU fortsat.

Behov for efteruddannelse på EPOS' område

En lang række af EPOS' jobområder er under forandring. Forandringerne er blandt andet afledt af den gennemførte opgave- og strukturreform, bevægelser i tilbudsstrukturen, omorganisering inden for områderne samt teknologiudviklingen.

For EPOS-målgruppen betyder udviklingen på arbejdsmarkedet behov for kompetenceudvikling inden for både eksisterende jobfunktioner og i nye jobfunktioner. Udviklingen inden for jobområderne på sygehuse, i kommunerne og de pædagogiske institutioner medfører udvikling i jobfunktionerne for de nuværende AMU-målgrupper, men kan også medføre, at der opstår nye jobfunktioner til nye målgrupper fx senest SOSU-assistenter i almen praksis.

Samtidig anvender kommunerne og regionerne AMU som led i en systematisk kompetenceudvikling, der understøtter de strategiske indsatsområder. Her efterspørges både generelle kompetenceløft for store grupper af medarbejdere og specifikke kompetenceløft for mindre grupper af medarbejdere, som det er dokumenteret i den seneste analyse af anvendelsen af sammensatte forløb – ”AMU-uddannelser i sammensatte forløb”, KORA 2015.

Faldet i aktivitet fra 2014 til 2015 kan blandt andet forklares ud fra, at der på det kommunale område er sket en ændring, hvor behovet for generelle kompetenceløft for store grupper er faldet mens der fortsat er behov for specifik kompetenceudvikling for specifikke målgrupper.

Generel kompetenceudvikling af større grupper er ofte gennemført med sammensatte forløb bestående af 3-5 AMU-mål. Den mere specifikke kompetenceudvikling involverer færre deltagere og oftest færre AMU-mål. Ændringen på det kommunale område fra generel kompetenceudvikling til specifik betyder derfor færre deltagere og et lavere antal mål i den enkeltes forløb. Ændringen får derfor drastisk betydning for aktivitetsniveauet målt på antal deltagere. Det er sandsynligt, at antallet af deltagere på AMU kun er svagt faldende, selvom aktivitetstallene er faldet med 30 pct.

Det pædagogiske område

Store dele af det pædagogiske område er præget af omlægninger og forandringer i organiseringen og tilbudsstrukturen. Udvalget har derfor de seneste år haft anbringelsesområdet, dagtilbudsområdet, voksenhandicapområdet og folkeskoleområdet som særlige indsatsområder, og EPOS har det seneste år sat fokus på konsekvenserne af folkeskolereformen.

Inden for anbringelsesområdet er der bevægelse i tilbudsstrukturen og et øget fokus på kompetencekravene til bl.a. familieplejerne. Tilsynsreformen har medført øget aktivitet for AMU-målgruppen inden for anbringelsesområdet, ved at give nye rammer for samarbejde med tilsynscentre i forhold til uddannelsesopgaven i forbindelse med godkendelse af familieplejerne. Der kan konstateres store regionale forskelligheder afhængig af samarbejdet med tilsynsenhederne.

Dagtilbudsområdet har de seneste år været præget af forandringer og omstruktureringer. Det afspejler sig i nye måder at organisere tilbuddene på i kommunerne og kan medføre øgede krav til medarbejderne. Samtidig er jobfunktionerne på dagtilbudsområdet fortsat præget af indsatsområder som dokumentation, inklusion og den forebyggende indsats i forhold til børn og unge. Kommunerne har igangsat opkvalificering af dagplejerne, så de fleste udbydere melder om høj og voksende aktivitet på området.

Brugen af familieplejere er voksende på baggrund af ændret lovgivning, og der er stor politisk bevågenhed af, at medarbejdergruppen skal være uddannet til de fremtidige opgaver. Blandt andet ønskes der en længere grunduddannelse, fast supervision og uddannelser i fremtiden, der retter sig mod de enkelte børns problemstillinger.

Overordnet er der voksende opmærksomhed på tilgangen til børn og unge, hvilket kræver en anden tankegang hos det pædagogiske personale samt nye metoder fx

metoder baseret på mentalisering. Der er derfor brug for kompetenceudvikling på dette område

I efteråret 2016 kommer en redegørelse for arbejdet med pædagogiske lærerplaner, der forventes at få stor betydning for det pædagogiske arbejde – herunder EPOS' målgrupper. Der vil derfor være behov for at skabe overblik over kompetencebehovene som konsekvens af de ændrede lærerplanstemaer samt udvikling og revision af en række af de nuværende AMU-mål, der dækker arbejdet med pædagogiske lærerplaner.

Der vil allerede i 2017 være behov for udvikling eller revision af nogle af de centrale uddannelsesmål på dette område.

Tidligere analyser, "Udvikling i jobfunktioner og opgaver på dagtilbudsområdet", EVA 2013, viser, at der er mange ufaglærte på området. Dette bliver afdækket med en analyse i 2016, der kan danne grundlag for en evaluering af EPOS' uddannelsesdækning af området.

Fra både udbydere og for lokale uddannelsesudvalg er der gjort opmærksom på, at flygtninge børns integration i daginstitutioner og eventuelle anbringelse i familiepleje stiller nye krav til EPOS' målgrupper, hvor der er brug for kompetenceudvikling.

Folkeskolereformen vurderes at kunne få betydning for kompetenceudviklingsbehovene for det pædagogiske personale, især i forhold til understøttende undervisning, hvilke kompetencebehov målgruppen skal opfylde i folkeskolen efter reformen. Der vil her især være fokus på, at EPOS' målgruppe kan arbejde understøttende i forhold.

Der er fortsat stor usikkerhed om, hvordan den understøttende undervisning fortsat vil blive prioriteret gennem en pædagogisk indsats, som der blev lagt op til med hensyn til fx motion, trivsel og inklusion. I øjeblikket er der lagt op til at kommunerne selv kan bestemme om de i stedet for vælger to-lærersystemer. Det desuden andre problematiske forhold for det pædagogiske personale i AMU-målgruppen, der ofte kommer fra SFO området eller dagplejeområdet, i form af uklare opgavebeskrivelser og funktioner i folkeskolen, hvor de kommer 'til kort' på deres faglighed. Der er et stort behov for at disse medarbejdere får styrket deres faglighed gennem uddannelse.

Der er fortsat høj aktivitet på dagtilbudsområdet. Udviklingen vurderes at kunne skabe øget behov og mulighed for kompetenceudvikling eksempelvis i kraft af bedre muligheder for koordinering af efteruddannelsesindsatsen.

Handicapområdet har siden gennemførelsen af kommunalreformen i 2007 været præget af ændringer i tilbudsstruktur, organisering og arbejdsgange. Der er desuden de seneste år både på dagtilbud og botilbud kommet øget fokus på dokumentation og effektmåling, herunder arbejde med kvalitetsstandarder, handleplaner og pædagogiske planer. Samtidig præges tilgangen til arbejdet inden for jobområdet af tankegange omkring medborgerskab og inklusion.

Udviklingen har allerede tydeliggjort nye udfordringer og dermed nye kompetencebehov for AMU-målgruppen som afspejler sig i udvalgets ansøgning om udviklingsmidler til nye uddannelser.

De mange omstruktureringer har nogle steder betydet en vis tilbageholdenhed i forhold til kompetenceudvikling som også har kunnet mærkes for AMU-målgruppen. Samlet set forventes dog stabil eller let øget aktivitet inden for jobområdet. EPOS analyse fra 2014 viser, at de væsentlige overordnede bevægelser i jobfunktion og kompetencebehov peger der på, at voksenhandicapområdet ændrer sig fra at have fokus på vedligeholdende, kompenserende og stabiliserende indsatser til i stigende grad at understøtte udvikling og rehabilitering for det enkelte menneske med handicap.

Der er i stigende grad behov for at pædagogisk personale har viden om medicin og medicin håndtering i forbindelse med at børn og borgere med funktionsnedsættelse er blevet ordineret medicin. Der er derfor brug for en revision af uddannelserne på området.

EPOS har gennem de seneste analyser af delarbejdsmarkederne på det pædagogiske område konstateret, at der er flere mindre målgrupper, samt at antallet af medarbejdere på de enkelte institutioner er mindre end fx på social- og sundhedsområdet. Der er derfor tegn på, at muligheden for en mere fleksibel tilrettelæggelse af uddannelserne fx med inddragelse af fjernundervisning og digitale undervisningsobjekter, som vil medføre at en større del af målgruppen kan anvende AMU i forbindelse med kompetenceudvikling. EPOS søgte derfor i 2015 om midler til udvikling af fjernundervisning og tilknyttede digitale undervisningsmaterialer på et antal af de uddannelser og materialer, hvor der også er søgt om midler til nyudvikling på det pædagogiske område.

Social- og sundhedsområdet

Inden for social- og sundhedsområdet gør en række overordnede tendenser sig gældende. Der er fokus på de nye måder at arbejde med forebyggelse, sundhed og rehabilitering, der dels kommer i forlængelse af strukturreformen, og dels kommer i forlængelse af ny viden om muligheder for behandling og rehabilitering, såvel på det psykiatriske og somatiske område.

Samtidig medfører nye behandlingsmuligheder, at der er flere pleje- eller behandlingskrævende borgere med en eller flere kroniske sygdomme eventuelt i kombination med misbrug.

Der er både fra regioner og kommuner stort fokus på udviklingen af det nære sundhedsvæsen og de initiativer, der oprettes i overgangen mellem regionerne og kommunerne. Regionerne udvikler nye tilbud, hvor behandlingen flyttes fra sygehusene til patienternes nærområde og eventuelt til eget hjem. Dette sker i tæt samarbejde med kommunerne. Udviklingen stiller krav til medarbejdernes viden om de regionale og kommunale tilbud samt til evnen til at kunne medvirke ved koordination af indsatsen.

Der er over en længere periode sket en betydelig opbygning af det nære sundhedsvæsen. En status fra KL 2014 viser, at implementeringen nu er forholdsvis udbredt. Kommunerne har opbygget en vifte af tilbud med markant fokus på tidlig op-

sporing og rehabilitering (længst mulig i eget hjem), en bred palette af sundhedsfaglige indsatser, patientrettede forebyggelsestilbud m.m. Samtidig betyder udviklingen af det nære sundhedsvæsen ændringer af jobfunktionerne på det regionale sygehusområde samt i psykiatrien og på handicapområdet. Organiseringen af opgaveløsningen forandrer sig og bemanning og tværfagligt samspil udvikler sig. Det stiller fx krav til tværfaglige kompetencer hos medarbejderne.

Der stilles øgede krav til medarbejdernes kompetencer i forhold til brugen af metoder og redskaber blandt andet til brug for sundhedsfaglige vurderinger. Der oprettes pr. 1. januar 2017 to uddannelser til henholdsvis social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent. Her er kompetencer for hjælperne i forhold til fx den praktiske hjælp til borgerne i forhold til "det digitaliserede Danmark" trukket frem, og for assistenterne er kompetencer i forhold til den sygeplejefaglige metode prioriteret. De afledte konsekvenser af ændringerne på eud-området vil udvalget være opmærksom på i den kommende periode.

Samtidig har udviklingen længe været præget af et paradigmeskifte. Det viser sig fx., i form af et skifte i de værdier og tilgange, der arbejdes efter, og det viser sig i form af nye mål og vurderingskriterier for de ydelser, der leveres. Udviklingen fortsætter og aktuelt er der et øget fokus på medborgerskab (selvbestemmelse, medbestemmelse og indflydelse) og på samskabelse (inddragelse af civilsamfundet i skabelsen af velfærd). Det fordrer medarbejdere, der kan samarbejde med borgere med meget forskellige og skiftende ressourcer, behov og ønsker og som kan samarbejde med borgerens pårørende, netværk og civilsamfund.

Den nye kvalitetsdagsorden, som den fremgår af "Nationale mål for sundhedsvæsenet" (KL, Danske Regioner og Sundheds- og Ældreministeriet, 2016), vil desuden sætte et nyt fokus på udviklingen af en forbedringskultur og innovation, der kan føre til ændring af kompetencebehovene.

Dette kombineret med implementeringen af en vifte af nye tilbud i det nære sundhedsvæsen er baggrunden for, at EPOS ønsker at analysere udviklingen i kompetenceprofiler hos EPOS' målgruppe i det nære sundhedsvæsen på plejecentre og hjemmepleje med fokus på borgere med demens, der gennemføres i 2016/2017. Der er desuden brug for midler til en analyse af den nye nationale mål for sundhedsvæsenets konsekvenser for indsatsområder i det nære sundhedsvæsen og betydningen for kompetencebehovene for EPOS' målgrupper.

Udviklingen på det psykiatriske område er fortsat præget af strukturreformen i 2007, der betød ændringer i opgavefordelingen mellem kommuner og regioner. Opmærksomheden har været rettet mod ændringer i organisering og en øget specialisering i den regionale psykiatri samt et øget fokus på recovery-tankegangen. Der er i de seneste år kommet øget fokus på en helhedsorienteret og individuel tilgang med borgeren i centrum, på sammenhængende forløb, og på et udvidet samarbejde med pårørende, netværk og kommunale indsatser. EPOS' analyse af den regionale psykiatri (2016) viser, at den nationale indsats for nedbringelse af tvang sætter fokus på en ny tilgang til mødet med borgerne samt stiller krav til nye metoder. Hvilket betyder behov for nye uddannelser, der kan dække disse kompetencebehov.

Der er desuden fokus på anvendelsen af telesundhed og anvendelse af teknologi i øvrigt, fx til monitorering. Det er sandsynligt, at denne udvikling fører til nye kompe-

tencebehov hos målgruppen.

Det fagprofessionelle personale er med til at skabe sammenhængen i samarbejdet, blandt andet ved at forebygge at information går tabt, f.eks. i koordinering omkring udskrivelser, og ved generelt at have fokus på opsporing og at arbejde forebyggende. Der er i den sammenhæng udviklet en række nye institutioner i kommunalt regi, hvor EPOS' målgruppe har funktioner. Der viser sig også et behov for, at social- og sundhedspersonalet kan medvirke til at sikre sammenhæng i borgerens forløb.

Udviklingen medfører at social- og sundhedsmedarbejderne har mange samarbejdsflader, bl.a. til f.eks. pårørende, frivillige og f.eks. til sundhedspersoner i det øvrige sundhedsvæsen. Det afføder behov for uddannelse i at etablere og udvikle et konstruktivt samarbejde.

På sygehusområdet sker der en specialisering mellem sygehusene og internt mellem afdelingerne på sygehusene. EPOS analyse af det somatiske område peger på, at EPOS' målgruppe vil komme til at varetage den patientnære pleje inden for bestemte områder. En del af EPOS' målgruppe varetager funktioner som nøglemedarbejder. Denne gruppe har desuden brug for specialiserede kompetencer i forhold til deres nøgleområder. Det må desuden forventes, at ambulatoriernes ændrede funktion vil ændre social- og sundhedsassistenternes funktion i ambulatorierne.

Gruppen af mere syge borgere på de midlertidige akutpladser og på plejecentre og i hjemmeplejen i kommunerne stiller øgede krav til de sygeplejefaglige kompetencer, herunder også specialiserede færdigheder som fx sondeernæring. Der er fra skoler og lokale udvalg peget på behovet for kompetenceudvikling i forhold til borgerne med flere diagnoser – både somatiske og psykiatriske og der peges på behovet for at målgruppen opnår kompetencer i forhold til smertelindring.

Kravene til dokumentation og kvalitetssikring inden for både det kommunale og regionale sundhedsområde er skærpet, og der sker en fortsat udvikling af dokumentationssystemer, så der på EPOS' område er brug for nyudvikling og/eller revision af uddannelserne på dette område.

På det kommunale område er der krav om at arbejde efter handleplaner. På både sygehusområdet og det kommunale område er der krav om at arbejde med standarder og akkreditering, og der er fokus på at undgå utilsigtede hændelser. Det stiller fx særlige krav til kompetencer i forhold til medicinhåndtering. Der vil være forskellige kompetencebehov inden for det somatiske, det psykiatriske og det kommunale område i forhold til fx kompetencer inden for farmakologi.

Socialpsykiatrien og demensområdet udgør store specialområder på det kommunale område. Inden for socialpsykiatrien sker der en hastig udvikling, eksempelvis udvikles metoder til støtte for borgeren, hvilket stiller krav til nye kompetencer hos EPOS' målgruppe, fx omkring metoder til støtte af borgere i det levede liv.

Sundhedspolitik er der sat fokus på indsatsen for borgere med en demenslidelse. Kommunerne udbygger specialområdet og der er bl.a. fokus på samarbejdet med borgerne. Dette kræver styrkede kompetencer fx ift. metoder i omgangen med borgerne og der kan allerede nu konstateres behov for nyudvikling af uddannelser inden for demensområdet.

Livsstilssygdomme og borgere med sindslidelser, misbrugs- og/eller sociale problemer medfører endvidere, at medarbejderne skal have kompetencer til at samarbejde med og støtte udsatte borger.

EPOS' analyse af AMU-uddannelser i sammensatte forløb, (KORA 2015), peger i retning af, at der er behov for generel opkvalificering af social- og sundhedshjælperne i kommunerne.

På området for hospitalstekniske assistenter vil der muligvis opstå behov for en uddannelse om audiologiassistentens opgaver i forhold til test af hørehæmmede børn, men målgruppen vil kun findes på det offentlige område og således være meget lille.

På neuro-området vurderedes det, at der med tiden kan blive behov for en uddannelse om ultralydsundersøgelser og måske om søvn, men også her ville der blive tale om meget små målgrupper, idet opgaven ikke findes på særlig mange arbejdspladser.

Hospitalstekniske assistenters opgaver kun ændrer sig langsomt, hvorfor efteruddannelsesbehovene opstår tilsvarende langsomt. EPOS afventer derfor en kvantitativ udvikling i behovet, inden der ønskes udviklet nye uddannelser.

Det skal bemærkes, at der har været en meget stor efterspørgsel efter de AMU-uddannelser, som FUHA har fået udviklet set i forhold til målgruppens størrelse.

Det er FUHA's forventning at efterspørgslen efter de udviklede AMU-uddannelser vil være faldende, idet næsten hele den potentielle målgruppe forventes at have deltaget på uddannelserne i løbet af 2016. Det forventes, at efterspørgslen vil blive aktualiseret igen om nogle år.

Behov for analyser inden for EPOS' område

EPOS dækker en række jobområder, som alle i disse år kan karakteriseres som dynamiske. Udviklingen på arbejdsmarkedet er generelt præget af ændringer i tilbudsstruktur og organisering af jobfunktioner og arbejdsgange. Udviklingen på arbejdsmarkedet vurderes i de kommende år at stille større krav til arbejdsmarkedsuddannelserne og det system, de er en del af. EPOS ser derfor behov for at gennemføre to analyser.

Behov for udvikling af læreruddannelse, arbejdsmarkedsuddannelser og undervisningsmaterialer

Læreruddannelse

De fleste af EPOS jobområder er under hastig udvikling. Det har betydning for uddannelsesudbuddet, men stiller desuden store krav til underviserne, som løbende skal holdes ajour på den faglige udvikling inden for områderne - og herunder forholde sig til deres egen rolle som undervisere.

EPOS ansøger derfor om udviklingsmidler til afholdelse af faglæreruddannelser målrettet hhv. det pædagogiske område og social- og sundhedsområdet.

Der ansøges om midler til et lærerseminar målrettet det pædagogiske område inden for temaet: "Udviklingstendenser inden for det pædagogiske område som følge af nye organiseringsformer og nye kompetencekrav."

Der ansøges om midler til et lærerseminar målrettet social- og sundhedsområdet inden for temaet: "Udviklingstendenser inden for social- og sundhedsområdet som følge af nye organiseringsformer og nye kompetencekrav".

Behov for udvikling af nye AMU-uddannelser på EPOS' område

Pædagogiske læreplaner i dagtilbud

I evalueringen af den nuværende pædagogiske læreplan har vist sig at det pædagogiske personale har vanskeligt ved at omsætte denne i forhold til meningsgivende pædagogiske aktiviteter. Der ligger allerede nu, i det pædagogiske grundlag, krav om at der skal arbejdes med at dokumentere og evaluere sammenhængen mellem læringsmiljø og børnenes trivsel, læring og udvikling, herunder nye tilgange i forhold til blandt andet børnesyn, dannelse, børnefællesskaber og børn i udsatte positioner. Disse elementer skal være med til at skabe et fagligt grundlag og en naturlig sammenhæng i de 6 læreplanstemaer, således at det opleves meningsgivende i det pædagogiske arbejde.

Den nuværende uddannelse "Pædagogiske læreplaner i dagtilbud" ønskes revideret, således at der arbejdes mere tydeligt med hvordan man udvikler en konkret, systematisk evalueringspraksis med bagvedliggende didaktiske overvejelser (mål, aktiviteter, metode), i relation til det bagvedliggende pædagogiske grundlag og de konkrete læreplanstemaer.

Børn og natur

Med afsæt i en kommende revision af læreplanstemaet: *Naturen og naturfænomener*, er der fra LUU og udbydere peget på behovet for en revision af uddannelsen: "Børn og natur".

I uddannelsen ønskes yderligere vægtning af tilgange til børn, læring og naturen som et læringsmiljø, med plads til undren og at finde svar og viden om tekniske sammenhænge. Ligeledes skal uddannelsen have et yderligere fokus på sansning, leg og motorisk udfoldelse i forbindelse med oplevelser i naturen.

Uddannelsen bliver foreslået som en eventuelt overbygning af nuværende uddannelse.

Motorik, sansning og bevægelse

Der ønskes en revision af uddannelsen "Børns motorik, sansning og bevægelse", der især tager udgangspunkt i læreplanstemaet: *Krop og bevægelse*, men også berøres af andre læreplanstemaer, som fx *Sociale kompetencer*, *Alsidig personlig udvikling* og *Kulturelle udtryksformer og værdier*.

Uddannelsens nuværende målbeskrivelser mangler de nyeste tilgange til børn, samt syn på læring og læringsmiljø i forbindelse med krop og bevægelse.

Sang og bevægelse

Dagtilbuddets lovgrundlag, revisionen er de pædagogiske læreplaner, og et afsæt i en udviklingspsykologisk og demokratisk orienteret bevægelsespædagogik udgør et stigende fokus på krop og bevægelse i dag på dagtilbudsområdet, men også skole- og fritidsområdet. 80 % af børns sproglige udvikling bygger på kroppen; jo flere af kroppens sanser, der bliver sat i spil, jo større sprogtilegnelse.

Der ansøges om udvikling af en ny uddannelse, på 2 dage, som kan supplere de eksisterende AMU uddannelser; "Børns motorik, sansning og bevægelse", "Leg med sprog" samt "Børns udtryksformer", som ikke har et fokuseret perspektiv på den direkte sammenhæng mellem sang og bevægelse.

Sproglig udvikling i dagtilbud

Gennem revisionsarbejdet med de 6 læreplanstemaer, vil der i lære-planstemaet "sproglig udvikling", skulle indgå nye tilgange og begreber, beskrevet i det nye pædagogiske grundlag bag læreplanstemaerne. Der vil således lægges vægt på betydningen af fx læring, læringsmiljøer og sprog og betydningen af leg, børnefællesskaber og sprogudvikling.

Der ønskes derfor en revision og eventuelt sammenlægning af nuværende AMU uddannelser: "børns udtryksformer" og "Leg med sprog", idet nævnte uddannelser med fordel kan udfoldes i en bredere og ny pædagogisk forståelse.

Unge kompetenceudvikling

Med afsæt i begreber bag forståelsen af ungdomspsykologi, ungdoms-sociologi og ungdomsliv, samt udviklingspsykologi, Indlæringspsykologi og motivationsarbejde kan deltageren arbejde med unges kompetenceudvikling, herunder viden om udviklingsstemaer, læringsmetoder og mestringsstrategier. Deltageren kan samtidig være med til at udvikle egen og arbejdspladsens pædagogiske praksis, så den er udviklingsstøttende og har fokus på den unges særlige livsfase.

Uddannelsen vil være aktuel for alle grupper i det pædagogiske område, med fokus på ældre børn og unge, herunder sårbare børn og unge, som har brug for støtte, og derfor bør den rette sig mere bredt.

Uddannelsen vil blandt andet supplere en igangværende udvikling af en AMU uddannelse, der beskæftiger sig med "understøttende undervisning" på Folkeskoleområdet, og derfor kunne anvendes af pædagogiske medarbejdergrupper, der arbejder indenfor skole/SFO og klub området. Temaet er netop også beskrevet som et vigtigt fokus og anbefalet udviklingsfelt i den seneste EPOS analyse: Kompetencebehov i folkeskolen i målgruppen for AMU, 2016, EVA.

Uddannelsen vil ligeledes være relevant for familieplejeområdet, og supplere AMU uddannelsen "Anbragte børn i puberteten", endelig vil uddannelsen på samme vis kunne anvendes til medarbejdergrupper, indenfor specialområdet.

Anbringelse af børn af anden etnisk oprindelse

Et stigende antal børn kommer uledsaget til Danmark. Ligeledes opleves det at andre grupper af børn af anden etnisk oprindelse, har brug for anbringelse på døgntilbud, herunder familiepleje.

Der er derfor behov for en uddannelse rettet mod denne målgruppes omsorgsgivere og det forventes at der vil være aktuel efterspørgsel på uddannelsen – især fordi den imødekommer et behov for at håndtere den akutte situation omkring anbringelsen. Der er behov for en uddannelse, der særligt har fokus på viden om at

være flygtning og specifik viden om flygtningebørn, redskaber til at modtage et flygtningebarn, med vægt på barnets behov især, når barnet er anbragt, fordi det er uledsaget af familie, eller anbragt af familiemæssige årsager.

Medvirken til medicinhandling

AMU uddannelsen "Medvirken til medicinhandling" bør revideres. Der er behov for en uddannelse, hvor deltagerne får et bevis på, at de har modtaget undervisning i grundlæggende farmakologi, virkning, bivirkning og interaktioner.

Uddannelsens titel kan være misvisende for det pædagogiske område, hvor der er behov for at medarbejderne kan deltage på uddannelsen.

Der søges derfor om midler til revision af uddannelsen. Uddannelsen har brug for en revision, hvor også titlen bør overvejes, ligesom kompetencebehovene på hos målgrupperne på det pædagogiske område skal indgå i arbejdet med en revision.

Modtagelse af flygtninge, samarbejde og familien

Der ansøges om en målrettet uddannelse, der har fokus på flygtninge og den professionelle ansvar i kontakten til flygtninge. Herunder "mødet" med barnet og familien, hvor der kan være store sprogsværkeligheder samt kulturelle og psykiske forhold, herunder traumerelaterede tegn, som er vigtige at opdage og forholde sig til. Ovenstående faktorer udfordrer en god relation og samarbejds-mæssige forhold, og kræver en særlig indsats for at mødet opleves succesfuldt af barnet og familien.

Introduktion til mentalisering – psykisk syge og stofmisbrugere

Mentaliserings baseret terapi er begyndt at danne grundlag for behandlingsarbejdet rundt omkring i det danske land. Der ønskes en introduktion til den mentaliserings baserede tilgang i behandlingsarbejdet med stofmisbrugere og psykisk syge.

Uddannelsen anbefales derfor som relevant til alle faggrupper, der er tilknyttet alle EPOS' FKB områder. Uddannelsen vil kunne supplere og kunne sættes i sammenhæng til mange eksisterende AMU uddannelser, inden for fagspecifikke områder og dermed efterkomme et behov for at medarbejderen også får mulighed for at arbejde målrettet med sin relationskompetence gennem en mentaliseringstilgang.

Pleje af mennesker med kroniske smerter

Uddannelsen skal rette sig mod, at også det sundhedsfaglige personale undervises i smerter, så deres tryghed i plejen af borgere med smerter øges, og således at de vil kunne pleje borgeren mere nuanceret.

Uddannelsen skal rette sig mod, at deltagerne skal kunne forstå smertens betydning i menneskers liv og medvirke til, at patienten kan håndtere denne bedst muligt. Deltageren skal kunne se smerter i et fysisk, psykisk, socialt og åndeligt perspektiv, for at kunne skabe en helhedsforståelse for smertens betydning. Deltageren skal kunne forstå patientens egne reaktioner ved smerter.

Dette forslag bygger på en helhedsorienteret tilgang/tænkning til borgere med smerter. Det vurderes, at ligge i forlængelse af ændringen i synet på borgeren og i forlængelse af nye forståelser for kvalitet i plejen. Disse aspekter behandles ikke i de eksisterende AMU uddannelser.

Sang og musik som særlig fokusområde i omsorgsplejen på demensområdet

I plejen af demente antages det, at "paradigmeskiftet" viser sig i form af øget behov for relationelle kompetencer, en individuel tilgang, et udgangspunkt i den demente borgers trivsel og livskvalitet, samt nye tilgange / metoder til aktiviteter for borgeren.

Uddannelsen taler ind i fx den kommunale indsats, jf. følgende fra "KL's ældrekonference, september 2016", hvor det blev fremhævet, at musik og sang er en relevant tilgang/metode. Hanne Mette Oschner Ridder. PhD og professor ved musikterapiuddannelsen, AAU).

Dokumentation i omsorgssystemer i hjemmeplejen

KL er i gang med at implementere deres udvidede dokumentationssystem Fællessprog III. Der er derfor behov for en revision af den nuværende uddannelse Fællessprog III er en ny fælleskommunal dokumentationsmetode på ældre og sundhedsområdet, som kommer til at forandre den måde kommunernes medarbejdere kommer til at dokumentere på. Første version dækker hjemmeplejen, rehabilitering og træning efter serviceloven, samt sygepleje efter sundhedsloven. Leverandørledet er involveret i dokumentationsmetoden, hvilket betyder at social- og sundhedshjælperne også skal arbejde med Fællessprog III.

Opfølgning på EPOS analyse af kompetencebehov i den regionale psykiatri – tre uddannelser

Analysen af kompetencebehovet i den regionale psykiatri peger på, at der er behov for kompetencer inden for felterne:

- Tilgange og metoder i forlængelse af den individorienterede tilgang -fx (Safe wards, Guided Egen Beslutning, GAF score, samt aktivitetsvejledning er metoder der nævnes analyseresultaterne.)
- De-escalerende møde med misbrug
- Transkulturel psykiatri
- Personlige kompetencer
- Organisatoriske kompetencer.

Desuden lægges der i resultaterne af analysen afgørende vægt på, at der er behov for processuelle læringsformer.

Behov for udvikling af undervisningsmateriale på EPOS' område

De store forandringer på EPOS' område medfører et fortsat behov for inspirationsmaterialer, der går i dybden med f.eks. de faglige temaer i uddannelsen, herunder anbefalinger til baggrundslitteratur, lovgivning og links, samt giver konkrete bud på cases og opgaver til brug i undervisningen for at understøtte en praksisnær undervisning.

EPOS søger derfor udviklingsmidler til fortsat at kunne udvikle undervisningsmateriale til de AMU-uddannelser, der revideres og udvikles af EPOS.

Prioritering

EPOS angiver i samleskemaet prioriteringen af de ansøgte midler til udvikling af uddannelser.

Såfremt der bliver behov for yderligere at prioritere blandt de indmeldte udviklingsbehov, ønsker EPOS-udvalget at nedprioritere udviklingen af undervisningsmateriale. EPOS-udvalget vil gerne understrege, at det selvfølgelig vil være beklageligt i forhold til kvalitetssikringen af uddannelserne.